

N:o 180.

Af herr **A. Olsson** i Mårdäng, i anledning af herr C. Wallis motion angående införande af helsovårdslära såsom läroämne vid folkskolelärare- och lärararineseminarier i riket.

Herr C. Wallis hemställer i sin motion, n:o 172, väckt detta år inom Riksdagens Andra Kammare, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att helsovårdslära med särskild hänsyn till skolhygien måtte som läroämne bliwa införd vid folkskolelärare- och lärararineseminarier i riket»; och han motiverar denna sin hemställan å ena sidan dermed, att en del af de i våra skolor rådande hygieniska missförhållandena till väsentlig grad tydligen beror derpå, att folkskolelärarecorpsens medlemmar oftast icke ega erforderliga kunskaper i skolhygien, och å andra sidan, att ett lefvande intresse och nit för en rätt vård af denna hygien kan väckas och underhållas endast genom erhållande af undervisning i ämnet.

Som bevis för att missförhållanden råda i hygieniskt hänseende inom en mängd skolor i landet, åberopar motionären dels en af centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolelärareförening föranstaltad hygienisk undersökning, dels folkskoleinspektörernas år 1894 utgifna berättelse om folkskolorna i riket för åren 1887—1892.

Då jag i likhet med herr Wallis anser, att något bör göras för afhjelpande af de svåra missförhållanden i förevarande hänseende, som obestriddligen förefinnas i ett stort antal skolor i landet, men är tveksam, huruvida det af honom framställda förslaget är å ena sidan det lämpligaste och å andra sidan tillfyllestgörande, tillåter jag mig fästa Riksdagens uppmärksamhet på ett annat förslag, som jag härmed vågar framställa.

Utan att vilja bestrida, det icke lärarecorpsen skulle ha nytta af kunskap i skolhygien och i sin mån använda denna till skolans bästa, kan det dock sättas i fråga, om det åsyftade målet vinnas ensamt derigenom. Läraren eller lärarinnan i en skola står icke alltid i det förhållande till vederbörande, att de fästa synnerligt afseende vid deras framställningar, hvilka ej så sällan tolkas såsom bevis på »pjåskighet», för stor anspråksfullhet o. s. v. Ej heller ega de alltid det inflytande, som erfordras för att inverka på likgiltige »skolans målsmän».

Dessa missförhållanden, som äro af annan art, torde icke undanrödjas dermed, att läraren blir mer sakkunnig i fråga om skolhygien.

Af den här ofvan omnämnda redogörelsen framgår, att dylika framställningar från lärares sida om åtgärders vidtagande i anledning af så svåra minförhållanden, att det måste väcka stor förvåning, att icke vederbörande *sjelfmant* sökt att afhjelpa dem, lemnats utan afseende. Och det är fullt antagligt, att många lärare och lärarinnor, som af erfarenhet lärt, huru litet det lönar sig att hålla på och »tigga» vederbörande om sådant, som icke i och för undervisningen är oundgängligen nödvändigt, därför uraktlåtitt göra framställningar i detta hänseende.

Måhända äro sådana förhållanden orsak till den dåliga hygien i föga mindre skala än okunnighet i ämnet.

Lärarecorpsens ställning borde vara sådan, att dess medlemmar icke behöfde »tigga» sig till hvad för skolans behof är nödvändigt, men då »skolans målsmän» i många fall äro sådana, att de icke göra mera för skolan, än hvad de äro »nödde och tvugne» till, finnes ju ingen annan utväg. Att genom meddelad undervisning i helsovårdslära, särskildt med hänsyn till skolhygien, hvarigenom staten, åtminstone indirekt, pålägger lärarecorpsen en skyldighet, som enligt mitt förmenande skall för många medföra endast obehag, i ty att de otvifvelaktigt få ännu mera att för skolans bästa göra framställningar om, synes mig icke fullt lämpligt.

Från småskolans synpunkt är det framställda förslaget äfven otillfredsställande, enär den derigenom icke kan komma i åtnjutande af den vård, som skulle komma folkskolorna till del. Och dock lär behofvet icke vara mindre beträffande den förra än de senare.

Då enligt mitt förmenande de öfverklagade missförhållandenas existens beror derpå, att de myndigheter och personer, hvilka enligt gällande helsovårdsstadga ha sig anförtrödt att vårda hygien inom alla områden, icke alltid och allestädes fullgjort sina skyldigheter, och jag håller före, att t. ex. provinsialläkarne äro både kompetente och pligtige att gripa in på detta område, synes mig det åsyftade målet säkrast vinnas, om

Riksdagen fäster Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på förhållandena, och Kongl. Maj:t, om så anses nödvändigt, meddelar lämpliga föreskrifter utöfver dem, som redan finnas.

Om landsortskommunernas »helsovårdsnämnder» erhålla en kraftig påminnelse om hvad dem enligt helsovårdsstadgan åligger, torde den ej heller skada, utan tvärtom gagna saken.

På grund af hvad här blifvit anfördt, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om åtgärders vidtagande för afhjelpande af de hygieniska missförhållandena vid folk- och småskolorna i riket.

Om remiss till vederbörande utskott anhålles.

Stockholm den 22 april 1895.

And. Olsson
i Mårdång.